

School for Teachers
Училище за учители

ВАРИАНТ НА УРОК ЗА ПРАКТИЧЕСКА ДЕЙНОСТ В VI КЛАС НА ТЕМА „КЛИМАТЪТ И ВОДИТЕ В ЮЖНА АМЕРИКА“

Цецка Маркова-Енчева

Средно училище с преподаване на немски език „Фридрих Шилер“ – Русе

Резюме. В настоящото изложение на вариант на урок за практическа дейност има се споделя реализиран открит урок в VI клас с цел наблюдаване на добра методическа практика от учители по география и икономика. Основна задача на преподавателя бе представяне на модел за реализиране на компетентностите като очаквани резултати от обучението по темата „Климатът и водите на Южна Америка“: формиране на компетенции и модели на поведение за четене на климатограма и хидрограма по правило, за извличане информация от различни географски източници (картографски, графични); за оценка на водите на континента Южна Америка като условие за живот и фактор за стопанска дейност.

Keywords: practical lesson; good methodical practices; realization of competencies; results; competencies; behavioral patterns.

Разработка на урок за практическа дейност в VI клас на тема „Климатът и водите в Южна Америка“

Тема:	Климатът и водите на Южна Америка
Цел:	Систематизиране знанията на учениците за особеностите на климата и релефа на континента Южна Америка. Осмисляне на влиянието на релефа и климата върху водното богатство на континента.
Задачи:	Обучителна – затвърждаване на знанията за релеф, климат, климатични пояси, води на сушата, за местоположението на реките – Амазонка, Парана, Ориноко, и езерата – Маракайбо и Титикака, и за взаимовръзката релеф – климат – води. Възпитателна — формиране на комуникативни компетентности. Развиваща — развиване на логическа мисъл и умения за самостоятелна познавателна дейност, за откриване на причинно-следствени връзки между географското положение и релефа на континента и особеностите на природата на Южна Америка.

Пътища за постигане на целите: Формиране на умения	– да <u>назовава</u> и <u>показва</u> на карта климатичните пояси, големите реки и езера в континента; – да <u>обяснява</u> факторите, които влияят върху елементите на климата в Южна Америка; – да <u>характеризира</u> климатичните пояси и водите на Южна Америка, включително с помощта на климатограма и хидрограма; – да <u>нанася</u> върху контурна карта названията на изучените климатични пояси, реки и езера; – да <u>чете</u> климатограма и хидрограма по правило; – да <u>извлича информация</u> от различни географски източници (картографски, графични); – да <u>оценява</u> водите на континента Южна Америка като условие за живот и фактор за стопанска дейност.
Формиране на компетенции и модели на поведение	
Ресурси за постигане на целите: информационно-методологични	Учебник с автор М. Русев и колектив на изд. „Архимед 2“, географска карта (на климатичните пояси), компютърна презентация към урока, мултимедия, работен лист (контурна карта на континента Южна Америка).
Човешки	Учителят със своята професионална компетентност и умения – г-жа Ц. Маркова, ст. учител по география и икономика в СУПНЕ „Фридрих Шилер“ – Русе, и учениците от VI^в клас.

Ход на урока

Макроструктура Мезоструктура	Микроструктура	Дейности
Въвеждане в географско мислене Стимулиране на асоциативно мислене чрез визуален източник на информация (2 – 3 минути)	На мултимедияен проектор се показани изображения на уникалните природни чудеса на Южна Америка: Амазония, водопадите Анхел и Игуасу, езерото Титикака, ледникът Перито Морено 1. Въпрос към учениците: Кои от изучените водни обекти разпознахте?	Учителят организира работата на класа Ученици: <i>отговарят по предложения въпрос</i>
Преход към дейностите по време на часа (1 – 2 минути)	Континентът е богат на води. 2. Въпрос към учениците: Коя е причината за това водно богатство – пълноводни реки, езера, ледници, подземни води? 3. Въпрос към учениците: Климатичното разнообразие е резултат от комплексното действие на климатичните фактори. Кои са те?	Ученици отговарят: <i>Разнообразният климат</i> Ученици посочват: <i>геогр. положение, въздушни маси, океански течения, Н.В. на релефа.</i> Отреждат мястото Ю. Америка като

	4.Въпроси към учениците: <u>Всички климатични пояси ли са представени в Ю. Америка?</u> Следователно континентът е студен или топъл?	влажния континент. Ученици отговарят: не, без субполярен и полярен; <i>топъл континент</i>
Целеполагане Мотивиране на учебна дейност <i>технологично (1минута)</i>	В този урок ще попълваме контурни карти, като изобразим климатичните пояси и нанесем имената на главните реки и езера на континента. Ще упражним уменията си да „четем“ климатограма и хидрограма, а данните за тях ще представим в таблици по месеци и годишни сезони. За да се справите успешно, е необходимо на всеки чин да има отворена климатична карта – стр.8 в атласа, учебник на стр.24, работен лист от учебна тетрадка на изд. „Архимед“ – стр. 12 – 13, линия, цветни моливи и химикал.	Учителят формулира целите на урока Представяне на слайд с климатичните пояси на Ю. Америка

Дейности, свързани с поставените цели

Изпълнение на зад.1/стр.24 (6 – 7 минути) <i>Индивидуална учебна дейност за попълване на контурна карта</i> Изпълнение на зад.2/стр.24 <i>Актуализиране на правило за четене на климатограма</i>	С помощта на картата в атласа очертайте границите на климатичните пояси в Южна Америка, като само ги застриховате с посветли цветове, а преди това нека си ги припомним и да посочим кои са основните и преходните климатични пояси. Въпроси към учениците за местоположението, климатичните елементи и характерните особености на климатичните пояси. 5. Въпрос към учениците: Кой е картографският способ, който ще използвате в контурната карта, за да ги нанесете: на знаците, на линиите за движение, на качествения или на количествения фон? 6. Въпрос към учениците: Какъв източник на географска информация е климатограмата на стр.24/зад.2 – картографски, графичен, текстов? 7. Въпрос към учениците: Информация за кои климатични елементи може да се получи от нея?	Учителят дава допълнителни указания при необходимост. Ученици отговарят на поставените въпроси за характерните особености на климатичните пояси. Ученици отговарят: <i>с качествения фон</i> Учениците попълват климатичните пояси в контурната карта. Ученици отговарят: <i>графичен</i> Ученици отговарят: <i>за температ. и валежите</i>
--	--	--

Индивидуална учебна дейност за попълване на контурна карта	6 – 7 в атласа потърсете отговора на въпроса, като работите по двойки. Учениците коментират климатичните фактори, откриват, че Богота е в Андите. Учителят посочва, че е разположен на 2625 м Н.В – в студен пояс, поради силно планинско влияние, т.е. климатичният фактор е Н.В. на релефа. Обобщава се, че макар столицата на Колумбия да се намира до Екватора – 4° с.ш., 74° з.д., поради надморска ѝ височина там не е много топло и влажно – 835 мм са средногодишните валежи. Нанесете данните за валежите в Богота във втората колона на таблица 1 в работния лист, като използвате климатограмата и показаните примери за месеците януари, февруари и март. Задача 3. Като имате предвид особеностите на релефа на континента Южна Америка, посочете в коя част на континента минава главният вододел? Към кой океан се оформя по-обширна отточна област? Какво е влиянието на този океан за режима на големите речни системи в континента? На контурната карта надпишете имената на главните езера, реки в Ю.Америка в посока от север на юг.	Ученици отговарят на поставените въпроси и надписват последователно в контурната карта изучените реки и езера: ез. Маракайбо – в северната част на континента; р. Ориноко, на притока ѝ р.Чурун се намира вод. Анхел; Гвианска планинска земя – вх. Рораима 2810 м, Гвиана р. Амазонка, десен приток – р. Мадейра, и ляв – р. Рио Negro; Анди, ез. Титикака между Перу и Боливия; р. Парана
Задача 4. Индивидуална учебна дейност за извличане на данни от хидрограма (5 минути)	Въпрос: В коя част на континента е разположено най-голямото по площ езеро? <u>Надпишете името му.</u> На юг от него е третата по големина река, на един от притоците ѝ е най-високият водопад на Земята. Тече първо на север и североизток, заобикаляйки коя планинска земя? Кой е най-високият ѝ връх? В коя държава се явява най-висока точка? На юг от р. Ориноко се намира <u>най-пълноводната и с най-голям водосборен басейн река в света?</u> Кое е най-голямото ѝ речно пристанище? <u>Използват ли се пълноценно водните ресурси на Амазонка? Надпишете най-големия ѝ десен и най-големия ѝ ляв приток.</u> В коя планина ще нанесете най-високото плавателно езеро в света? Разположено е в малката безотточна област между кои държави?	Учениците отговарят: <i>за режима на река на дадено място. Субекваториален и екваториален.</i>
Индивидуална проектна дейност (1 – 2 минути) Заклучителна част Обобщение (1 – 2 минути)	Последната река, която ще надпишете, извира от Бразилската планинска земя и преодолявайки много <u>прагове, се влива с</u>	Учениците нанасят данните от хидрограмата в таблицата, след това общо класно се четат и сравняват посочените проценти на годишния отток по месеци.

Рефлексия (1 – 2 минути)	<u>естуар в Атлантическия океан. Особеностите на релефа са причина за многото водопади – 275 на брой.</u> <u>На фиг.3 / стр. 25 е представена речната система на р.Ориноко.</u> Въпрос: В кои климатични пояси протича реката? На <i>фиг. 4</i> е представена нейната хидрограма при станция „Музинасио“. Въпрос: Каква информация можем да получим от нея? Посочете кои са сезоните с най-голям и най-малък отток на р.Ориноко. Нанесете данните в таблица 2 (по образеца в учебника), като използвате хидрограмата и показаните примери за месеците януари, февруари и март. Въпрос: Какъв е режимът на р. Ориноко? 10. Въпрос към учениците: Защо река Ориноко е пълноводна през лятото? На учениците са показва изображение на ледника Перито Морено с географските му координати. Ученик представя кратка информация за най-големия ледник в Ю. Америка – Перито Морено и НП „Ледниците“. Въпрос към учениците: Ориентирахте ли се в кой район на континента е разположен Перито Морено? Учителят поставя въпрос: Според вас използва ли се ефективно водното богатство на континента? Учителят актуализира знанията на учениците за значението на водите за бита, земеделието, туризма, промишлеността, корабоплаването и необходимостта от опазването им. След като се запознахте с водите на Ю. Америка, какво мислите – има ли зависимост между тях и особеностите на релефа и климата на континента? Тогава справедлив ли е според вас афоризмът „Водите са огледало на климата“? Кой природен компонент можем да добавим, за да изглежда по-точен? <u>За пълноводието на реките, развитието на големите речни системи в Ю. Америка важна роля играят климатът, обилните валежи и обширните равнини на изток от Андите.</u>	Ученици отговарят: <i>река Ориноко е с непостоянен режим.</i> Ученици отговарят: <i>По-голямата част от водосборния ѝ басейн е в субекваториалния климатичен пояс, в който вали през лятото.</i> Учениците отговарят: в <i>Патагония – най-южните части на континента</i> Ученици дават своите отговори: Ученици дават своите отговори: Ученици отговарят: <i>релефа</i> Учениците записват своята оценка за това как се справят с практическите задачи в часа
--	---	---

	Затрудни ли ви решаването на практическите задачи? Моля, нека всеки напише в работния лист как оценява работата си в часа, знанията и уменията си по темата: 1. Справям се без затруднения. 2. Справям се с малки затруднения. 3. Имам нужда от помощ, за да се справя. (Ако това е твоят отговор, обсъди го с учителя или проанализирай задачите самостоятелно). Учителят поставя оценки за работата на ученици в часа.	
--	--	--

Заклучение.

На учителите, наблюдаващи урока, предварително бе раздадена писмената му разработка, за да могат да следят хода на дейностите в него. Те активно се включиха в обсъждането му, бяха разгледани детайлно формираните компетентности като очаквани резултати, споделиха своите мнения и проблеми, а Петя Лазарова, старши експерт в РУО – Русе, представи основните акценти в обучението по предмета „География и икономика“ в VI клас.

Методическата подкрепа е една от формите, които подпомагат учителите при реализиране на държавните образователни стандарти, от една страна, и споделянето на методически опит с разнообразни педагогически модели, от друга. В съвременната визия на българското образование, на която

се възлагат много надежди за повишаване на резултатността от обучението, важно място заема учителят – той става носител на нови стратегии и начин на мислене, осигурява нова образователна среда, в която обучението е „активен процес на изследване и взаимодействия“.

VARIANT OF A LESSON FOR PRACTICAL ACTIVITIES IN 6TH GRADE ON CLIMATE AND WATER IN SOUTH AMERICA TOPIC

Abstract. The present showing of a practical lesson aims to share a good practice for conducting open type of lesson in the 6th grade in order to show good methodical practices in front of teachers in geography and economics. The main task of the lecturer was to present a model for realization of competencies. The expected results of the training on the topic “Climate and Water of South America” were:

- formation of competencies and behavioral patterns for reading of the climatogram and hydrogram using a rule;
- retrieving information from different geographic sources (cartographic, graphic);
- assessment of waters of the continent of South America as a condition of preserving life and a factor for economic activities.

✉ **Ms. Tsetska Markova-Encheva**
Friedrich Schiller German Language School
Ruse, Bulgaria
E-mail: soupne_ruse@abv.bg